

Handreiking voor het organiseren van bijeenkomsten over markering en/of proactieve zorgplanning in de eerstelijns

Oktober 2021

Wij maken ons hart voor
de beste palliatieve zorg.

Auteur

Caro Verlouw, adviseur palliatieve zorg
Marjolein Verkammen, senior adviseur palliatieve zorg

Opdrachtgever

De handreiking en de bijbehorende PowerPoint presentatie zijn ontwikkeld in het kader van het project 'Kennis in beeld' uitgevoerd door LOCo en PZNL met subsidie van ZonMw.

Op deze uitgave rust de licentie Creative Commons: BY-NC-SA

Inhoudsopgave

1. Algemene informatie	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Hulpmiddelen	4
2 Samenstellen van het programma	7
2.1 Voorbereiding bijeenkomst	7
2.2 Bepalen van de inhoud en de werkvormen	7
2.3 PowerPointpresentatie	7
Bijlagen	8
B1 Voorbeeldprogramma	9
Bronvermelding	10

1. Algemene informatie

1.1 Inleiding

Om zorgverleners te ondersteunen bij markering en proactieve zorgplanning kan het behulpzaam zijn om hierover met elkaar in gesprek te gaan. Wat is markering en proactieve zorgplanning? Wat komen zorgverleners tegen in de praktijk? Wat gaat goed en wat kan anders? Welke hulpmiddelen zijn hierbij ondersteunend?

Op [Palliaweb](#) is Informatie beschikbaar die tijdens zo'n bijeenkomst gebruikt kan worden. Hier vind je onder andere:

- algemene informatie over [markering](#) en [proactieve zorgplanning](#)
- [hulpmiddelen markering en proactieve zorgplanning voor eerstelijns zorgverleners](#)
- [Hulpmiddelen markering en proactieve zorgplanning voor tweedelijns zorgverleners](#)
- [Kwaliteitskader Palliatieve Zorg Nederland](#)

In deze handleiding vind je een overzicht van hulpmiddelen bij markering en proactieve zorgplanning en een voorbeeldprogramma. Naast deze handleiding is een [PowerPoint-presentatie](#) beschikbaar. Heb je vragen? Neem contact op met [Caro Verlouw](#), adviseur palliatieve zorg.

1.2 Hulpmiddelen

Er zijn diverse hulpmiddelen en materialen ontwikkeld rondom markering en proactieve zorgplanning die besproken kunnen worden in de bijeenkomsten. Deze staan in tabel 1 en vind je terug in de PowerPoint presentatie.

Tabel 1 Overzicht hulpmiddelen en materialen bij markering en proactieve zorgplanning

Onderwerp	Aanvullende materialen	Hulpmiddelen zorgverlener	Patiënteninformatie
Identificatie van kwetsbare patiënten	Animatie ' Markering van de palliatieve fase '	Surprise Question Supportive & Palliative Care Indicators Tool (SPICT NL)	
Gesprekken over proactieve zorgplanning	Video Proactieve zorgplanning in de praktijk. Huisartsen en praktijkondersteuners delen hun ervaringen. Video Proactieve zorgplanning als onderdeel van de huisartsenzorg. Een Amsterdamse huisarts deelt haar ervaringen	Leidraad Proactieve zorgplanning	E-book voor de patiënt 'Praat op tijd over uw levenseinde' Keuzehulp voor patiënt en naasten die helpt bij het nadenken over wensen voor zorg en behandeling, en het bespreken en vastleggen daarvan. Folder Praten over behandelwensen en -grenzen informatie voor

Bijsluiter bij de films over proactieve zorgplanning in de huisartsenpraktijk.

Video: [Hoe de keuzehulp helpt om je behandelwensen 'op papier' te zetten](#),

[patiënten en familie over behandelbeperkingen](#).

[Wachtkamerfilmpje 'Praat op tijd over uw levenseinde'](#)

[Wachtkamerfilmpje 'Weet u wat u wilt?'](#)

Vastleggen van afspraken

[Formulier uniform vastleggen proactieve zorgplanning. \(digitaal invulbare versie\)](#).

[Formulier uniform vastleggen proactieve zorgplanning \(printbare versie\)](#).

[Toolkit Advance Care Planning Voor implementatie van proactieve zorgplanning in de huisartsenpraktijk of regio](#).

Hulpmiddelen voor specifieke doelgroepen

Ouderen
[Behandelwensenformulier](#)

[Werkbeschrijving en hulpmiddelen en een toelichting](#) hierop voor implementatie van proactieve zorgplanning in de eerstelijns bij (kwetsbare) ouderen en diens naasten.

Patiënten met dementie
[Gesprekswijzer proactieve zorgplanning bij dementie en vergeetachtigheid](#)

Gesprekswijzer [Video Verdieping in je werk innoveren met ouderen](#)

Ouderen
[Brief voor patiënten ter voorbereiding op het behandelwensengesprek](#).

[Vragen voor patiënten welke samen met de brief meegegeven worden aan de patiënt ter voorbereiding aan het behandelwensengesprek](#).

[Poster voor in de wachtkamer van de huisartsenpraktijk om patiënten te activeren in gesprek te gaan met de huisarts over behandelwensen](#).

[Implementatietoolbox Gesprekswijzer](#)

Patiënten met chronisch hartfalen

[I-HARP](#); signaleringsinstrument voor proactieve zorgplanning bij patiënten met chronisch hartfalen.

Mensen met een verstandelijke beperking

[Checklist Palliatieve zorg](#) voor mensen met een verstandelijke beperking

[Video \(5 minuten\) 'Parel voor advance care planning bij mensen met een verstandelijke beperking'](#) over het belang van proactieve zorgplanning bij mensen met een verstandelijke beperking.

Mensen met een verstandelijke beperking

[Brochure Advance Care Planning bij mensen met een verstandelijke beperking](#)

[Flyer 'Advance Care Planning' voor mensen met een verstandelijke beperking om met de huisarts te praten over ziek zijn en dood gaan](#)

Mensen met een migratieachtergrond

[Draaiboek voor migrantenvoorlichters palliatieve zorg.](#)

[Bijsluiter video's](#) geeft handvatten voor het gebruik van voorlichtingsfilms bij gesprekken over het levenseinde

[Lessen uit gesprekken over leven en dood](#)

Mensen met een migratieachtergrond

[Video's in gesprek over leven en dood](#)

Implementatie

[Implementatiehandreiking Advance Care Planning](#)

2 Samenstellen van het programma

2.1 Voorbereiding bijeenkomst

Ter voorbereiding op een bijeenkomst is het belangrijk om enkele vragen te beantwoorden zoals:

1. Wat is de aanleiding voor het organiseren van de bijeenkomst?
2. Wat is het doel van de bijeenkomst?
3. Welke verwachte uitkomst gaat de bijeenkomst opleveren?

De antwoorden vormen de basis voor het programma.

2.2 Bepalen van de inhoud en de werkvormen

Praktijksituaties en ervaringen van de deelnemers zijn het uitgangspunt. Een goede bijeenkomst kent een weloverwogen programma dat aansluit bij de aanleiding, het doel en de verwachte uitkomsten. Ter inspiratie vind je in deze handreiking een voorbeeldprogramma (Bijlage 1).

Dit programma is een opzet voor twee uur maar kan naar wens worden aangepast. Neem de tijd om de inhoud te verkennen, dit met elkaar te bespreken en afspraken voor vervolgacties te maken.

2.3 PowerPointpresentatie

In de PowerPointpresentatie zijn de thema's en de hulpmiddelen bij markering en proactieve zorgplanning uitgewerkt. Na de openingsdia's volgen de definities, stellingen en/of filmfragmenten. Daarna volgt een opsomming en uitwerking van de hulpmiddelen, een aantal dia's om acties te verzamelen en te bespreken en met elkaar vervolgstappen te bepalen. En als laatste volgt een evaluatie.

Op de dia 'Bronvermeldingen' staan de bronnen die eerder op een dia of in een notitie zijn vermeld.

Gebruik je filmfragmenten? Deze staan met links naar YouTube in de PowerPointpresentatie (zie paragraaf 2.3) met daarbij de omschrijving van het filmfragment en de tijdsduur. Let op dat je een internetverbinding hebt voor het afspelen van de filmfragmenten. Behoeftte aan tips voor het organiseren van een online bijeenkomst? Bekijk dan Bijlage 3.

Bijlagen

B1 Voorbeeldprogramma

Blok start	Vorbereiding en inloop
Blok 1 (15 min) 00:00	Introductie Welkom door de voorzitter. Doel en aanleiding van de bijeenkomst presenteren. Eventueel een voorstelrondje.
Blok 2 (20 min) 00:15	Themaverkenning en wensen voor de toekomst Aan de hand van video's, vragen en stellingen (zie PowerPoint) met elkaar in gesprek over het thema en de kwaliteitsverbetering die met elkaar gemaakt kan worden.
Blok 3 (15 min) 00:35	Conclusie wensen voor de toekomst Korte nabespreking. Wat viel op tijdens de themaverkenning? (voorbeeldvragen staan in de PowerPoint).
Blok 4 (20 min) 00:50	Acties voor verbetering benoemen Met elkaar in gesprek. Benoemen van acties voor verbetering om wensen voor de toekomst te realiseren. En benoemen welke hulpmiddelen daarbij kunnen helpen.
Blok 5 (10 min) 01:10	Acties voor verbetering verzamelen Nabespreking en verhelderingsvragen stellen zodat alle verzamelde acties voor alle deelnemers duidelijk zijn om in het volgende blok te kunnen prioriteren.
Blok 6 (30 min) 01:20	Prioriteren Met elkaar in gesprek. Hoe gaan we verder met dit onderwerp? Prioriteren van acties en mogelijke eigenaren toekennen.
Blok 7 (10 min) 01:50	Afronding De voorzitter geeft een korte samenvatting van de bijeenkomst en de gemaakte afspraken. De voorzitter vraagt aan de deelnemers hoe ze de bijeenkomst ervaren hebben.
Optie: Blok 8 (30 min) 02:00	Nazit De voorzitter blijft na afronding online om vragen die zijn blijven liggen te beantwoorden.

Bronvermelding

- [Advance Care Planning in de eerste lijn voor de kwetsbare oudere patiënt en diens naasten](#), Amsterdam UMC, 2019
- [Advance care planning in de palliatieve fase van mensen met een verstandelijke beperking: ontwikkeling, evaluatie en implementatie van een ACP-programma](#), Koraal, 2020
- [Bijdragen aan het welbevinden van patiënten en hun naasten door markering van de palliatieve fase en proactieve zorgplanning](#), ZonMw, Ligare, Hogescholen Windesheim en Saxion, 2019
- [E-book voor de patiënt 'Praat op tijd over uw levenseinde'](#), KNMG e.a., 2017
- [Folder Praten over behandelwensen en -grenzen informatie voor patiënten en familie over behandelbeperkingen](#), (Patiëntenfederatie Nederland, 2019)
- [Formulier uniform vastleggen proactieve zorgplanning](#), (NHG e.a., 2020)
- [Hoe de keuzehulp helpt om je behandelwensen 'op papier' te zetten](#), Rijnmond, 2020
- [Implementatiehandreiking Advance Care Planning](#), Nivel, 2020
- [In gesprek over leven en dood. Passende zorg en ondersteuning in de laatste levensfase voor niet-westerse migranten](#). Pharos, 2019
- [Kwaliteitskader palliatieve zorg Nederland. IKNL/Palliactief 2017](#)
- [Leidraad voor het proces en uniform vastleggen van proactieve zorgplanning \(advance care planning, ACP\) naar aanleiding van de COVID-19-pandemie](#). Proactieve zorgplanning. PZNL, 2020
- [Markering van de palliatieve fase](#) PZNL, 2019
- [Parel voor advance care planning bij mensen met een verstandelijke beperking](#), ZonMW, 2021
- [Praat op tijd over je levenseinde](#), Patiëntenfederatie
- [Pro-actieve palliatieve zorg voor mensen met een ernstige psychiatrische aandoening: ontwikkeling, invoering en evaluatie van een interventieprogramma](#), Hogeschool Inholland, 2020
- [Proactieve zorgplanning als onderdeel van de huisartsenzorg](#), ZonMW, LOCo, PZNL, 2021
- [Proactieve zorgplanning in de praktijk](#), ZonMW, LOCo, PZNL, 2021
- [Supportive & Palliative Care Indicators Tool \(SPICt NL\)](#), Pallialine, 2017
- [Tijdig in gesprek : De ontwikkeling, evaluatie en implementatie van een digitale "Advance Care Planning" keuzehulp voor chronisch zieken in Nederland](#), Erasmus M, 2020
- [Tijdige herkenning van palliatieve zorgbehoeften bij patiënten met gevorderd chronisch hartfalen: I-HARP](#), Maastricht Universitair Medisch Centrum +, 2020
- [Toolkit Advance Care Planning Voor implementatie van proactieve zorgplanning in de huisartsenpraktijk of regio](#), Laego, 2017
- [Verdieping in je werk Innoveren met Ouderen](#), Hogeschool Windesheim, 2019
- [Weet u wat u wilt?](#), Netwerken Palliatieve Zorg, 2021

